אם הציל במת חמור שכן חלוקה באוהלין א] תציל בכלי חרש הקל שאין חלוקין באוהלין ב] התינח לרבנן לרבי אליעזר מאי איכא למימר ר' אליעזר קל וחומר קאמר אי הכי התם ג] נמי לימא קל וחומר קדשים מחללין קדשים חולין לא כל שכן אלא טעמא דרב כרבי אלעזר ד] [א]דאמר רבי אלעזר מאי טעמא דרב [1]ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לה' ה] קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים אלמא אתא קרא אפקיה מקל וחומר הכא נמי ליתי תוכו לפקיה מק"ו האי תוכו מיבעי ליה לאוכלין שגיבלן בטיט והכניסן לאויר תנור סד"א הואיל ובנגיעה לא מטמא ו] באוירו נמי לא מטמו [קמ"ל] ורבנן הנך לא צריכי קרא: רב יוסף בר אמי רמי שינוי קודש אשינוי בעלים ומשני מי אמר [ב]רב ז] חטאת ששחטה לשם חטאת כשירה לשם עולה פסולה אלמא דלאו מינה מחריב בה דמינה לא מחריב בה והאמר רב ז] [ג]חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה אלמא דבר מינה מחריב בה דלאו מינה לא מחריב בה ומשני התם [2]ושחט אותה לחטאת אמר רחמנא והרי חטאת לשם חטאת נשחטה הכא [3]וכפר עליו כתיב עליו [ד]ולא על חבירו ⊛ חבירו דומיא דידיה שמחוייב כפרה (א) כמותה רב חביבא רמי שינוי בעלים אתוך תוכו ומשני ומי [ה]אמר רב ז] חטאת ששחטה על מי שמחוייב [חטאת פסולה על מי שמחוייב] עולה כשירה אלמא דמינה מחריב בה (ב) לאו מינה לא מחריב בה [ו]והתניא תוכו ולא תוך תוכו אפילו כלי שטף מציל ומשני [ז]ארבעה תוכו כתיבי (תוכו) תוך תוכו תוך תוכו חד לגופיה וחד לגזירה שוה חד תוכו של זה ולא תוכו של אחר אידך ח] תוכו ולא תוך תוכו ואפילו כלי שטף מציל:

אם הציל. המחילה במת החמור באהל המת שהמחילה מפסקת וכלים שמעבר השני טהורין דכתיב (במדבר יט) כל אשר באהל יטמא והני לאו בההוא אהל ניהו: **שכן חולקין.** דרך בני אדם לחלוק אוהלין במחילה הלכך אהל אחרינא הוא: **תציל בכלי חרס.** [בתמיה. שאין חולקין כלי חרס] במחילות הלכך תוכו קרינא ביה: **התינח לרבנן.** דאמרי מחילה לא מצלא איתא לדרב דאמר דלאו מיניה לא מחריב ביה: **אלא לר' אליעזר מאי איכא למימר.** לימא דרב תנאי היא: **ר' אליעזר קל וחומר קאמר.** לעולם בעלמא ר' אליעזר כרב סבירא ליה כגון חולין וקדשים אבל לענין מחילה מקל וחומר יליף כיון דבמת החמור מצלא קל וחומר לכלי חרס הקל שהסרך קל מן המת: הכי גרסינן **אלא טעמא דרב כר' אלעזר ולא יחללו את קדשי.** הכי דריש ליה אין דבר אחר מחלל את קדשי בני ישראל ה] וגזירת הכתוב היא: ופרכינן **אלמא.** לר' אלעזר דבעית לאוקמה לדרב אליביה אתא קרא דלא יחללו ואפקיה מק"ו דהוה לן למידרש קדשים מחללין קדשים כו' ו]: **ה"נ ליתי תוכו.** קרא יתירא דדרשינן לקמן תוכו ולא תוך תוכו (וקאמרת מקרא למידק למידרש תוכו ולא תוך תוכו) יא] וקאמרת מסברא דלא ממעט אלא תוך כלי אחר אבל מחילה דלאו בת מיניה לית ליה לאיתרוביה אי לאו משום קל וחומר ומאי אמרת קל וחומר ליתי תוכו וליפקיה דמדמעט תוך תוכו מכלל דתוכו לעולם טמא דאי מחילה (בעלמא) מצלא למה לי קרא למעוטי תוך תוכו השתא תוכו מציל תוך תוכו מבעיא והאי שבעבר המחילה תוכו הוא לרב דהאמרת דלאו מיניה לא מחריב ביה: **אמר לך ר' אלעזר האי תוכו.** דאתי למעוטי תוך תוכו ובעית למידק מיניה מחילה לא מצלא: **מיבעי ליה לאוכלין שגיבלן.** וחיפן בטיט סביב שאין השרץ יכול ליגע בהן והכניסן לאויר התנור והני הוא דאיתרבו לטומאה מדרשא דלא תוך תוכו הוא כדקאמרת תוך תוכו הוא דמציל אבל הקפת טיט לא מיחרבא ביה לבטולי שם תוכו דלאו מיניה כה"ג לא מחריב ביה דס"ד אמינא הואיל ואי"א להם ליטמא במגע שרץ לא נטמאו נמי מתורת אויר כלי חרס קמ"ל מיעוטא דלא יב] תוך תוכו הוא (דאמר) דלא מטמא אבל הני מיטמו ומיהו מחילה אע"ג דלאו מיניה הוא אתא ק"ו ורבייה לאיתרובי ביה: **ורבנן הני.** אוכלין יג] לא צריכי קרא הך וי"ו יתירא דדריש לקמן למעוטי תוך תוכו ואיתרבו הנך יד] [דלאו] מיניה ניהו לא איצטריך קרא לרבוייהו דהני מתוך נפקי דהא בתוך ניהו ומהיכא תיתי לך לטהרינהו והא דקאמר הואיל ובנגיעה לא מטמאו לאו אירייא היא לטהרינהו מדין אויר: **שינוי קודש.** חטאת לשם עולה: **שינוי בעלים.** חטאת ראובן ששחט לשם שמעון להתכפר בה שמעון דקי"ל [לקמן] [ד:] דפסולה דכתיב לכפר עליו טו] ולא על חבירו: **חטאת ששחטה לשם חטאת.** חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם והא מילתא לקמן בפירקין (דף ז.): **והאמר רב** טז]. בשינוי בעלים חטאת ראובן ששחטה להתכפר בה שמעון אם שמעון מחוייב חטאת (הוה) פסולה אבל אם מחוייב עולה ולא חטאת כשרה אלמא לאו מיניה לא מחריב ביה: **התם.** שינוי קודש נפקא לן [לפסולא מושחט] אותה לחטאת שתהא שחיטה לשם חטאת וכאן הרי חטאת לשם חטאת נשחטה: **הכא.** בשינוי בעלים פסולה נפקא לן מעליו ולא על חבירו והילכך חבירו דומיא דידיה דבר מיניה הוא דמחריב ביה לבטולי שמיה: **ארבעה תוכו כתיבי.** כילד תוכו תרי זימני ודרוש תוך ודרוש תוכו דהוה מצי למיכתב אל תוך וכתיב תוכו למיעוטא וכן בחבירו: **חד לגופיה.** שיטמא [אוכלין] מאוירן: **וחד לג"ש.** שיטמא שרץ את הכלי ואע"פ שלא נגע כו' יז] כדיליף ליה בהכל שוחטין (חולין דף כד:) נאמר תוכו ליטמא ונאמר תוכו לטמא: **ולא תוכו של אחר.** למעוטי כלי שטף מטומאת אויר אא"כ נגע: **וחד תוכו ולא תוך תוכו.** כדפרישית לעיל וע"כ עיקר קרא לכלי שטף אתא דאי למעוטי כלי חרס שבתוך התנור ופיו למעלה מפי התנור שיציל על האוכלין שבתוכו למה לי וי"ו יתירא למעוטי לכתוב כל אשר [בתוך] יטמא ומהיכא תיתי לטמויי אוכלים שבפנימי הא לאו תוכו ניהו אלא ללמד על כלי שטף שאף הוא יציל דלא תימא דלאו מיניה לאו מחריב ביה הילכך גזירת הכתוב היא:

ו] **שכן** חולקין אוהלים. פי' בקונטרס שכן דרך בני אדם לחלוק אהלים במחילה הילכך אהל אחרינא הוא אבל תנור אין דרך לחלקו משמע לפירושו דפליגי אף בתנור שחלקו בנסרים או ביריעות ובתורת כהנים משמע דבכוורת פחותה ופקוקה ומשולשלת לאויר תנור דוקא פליגי ולא כשחלקו בנסרים וטעמא משום דכוורת שיש לה ד' מחילות חיילא דדמי לכלי ולכן מטהר אבל מחילה אחת בתנור מודה ר' אליעזר דלא חיילא וטמא והכי איתא בפרשת ויהי ביום השמיני ט] גבי תוכו ולא תוך תוכו כיצד חבית שנתונה בתנור ופיה למעלה מן התנור כו' מיכן אמרו כוורת שהיא פחותה כו' ור' אליעזר אומר מצלת אמר ר' אליעזר אם הצילה במת חמור לא תציל בכלי חרס הקל אמרו לו אם הצילה במת חמור מקום שהמחילה מצלת תציל בכלי חרס הקל שאין מחילה מצלת משמע דשכן חולקים אהלים דאמרו לו דשמעתין הייתו נמי פירושו דאמרו לו דתורת כהנים לכך נראה לרבינו הקדוש לפרש הכי אם הציל כוורת פחותה ופקוקה באהל המת שכן חולקין אהלים פירוש שכן מחילה אחת המפסקת מצלת תאמר בכלי חרס שתחוך כוורת שאין חולקין אהלים פי' שמחילה אחת המפסקת בתנור אינה חולקת אלמא בתנור שחלקו לא פליגי והא דמסיים בתורת כהנים בתר הכי וקתני יח] בלשון שמועתינו שאמר לו ר' יוחנן בן נורי ט] [אם הציל אוהלים מיד אוהלים במת חמור שכן חולקים אוהלים יצילו אוהלים מיד אוהלים בשרץ שכן אין חולקים כלי חרס אמר רבי יוסי אמרתי לר' יוחנן בן נורי] תמיה אני אם קיבל ממך רבי אליעזר תשובה מפני שהוא הנדון פירש ר"ש שגם שם פליג ר' אליעזר ועל זה נ"ע ונראה לי ברוך גם מהכא משמע בפירוש יט] דחולקים אהלים דקאמר ר' יוחנן בן נורי היינו מחילה של תנור ועל זה אמר לו רבי יוסי הלא גם שם פליג רבי אליעזר והשתא פירכא דאמרו לו ופירכא דר' יוחנן בן נורי הכל אחד אלא דמר אמר בהאי לישנא ומר אמר בהאי לישנא ואין להפך הגירסא כמו שיש [מקצת כ] ספרי] בתורת כהנים ולגרוס באמרו לו שכן חולקים אהלים ולפרש כפי' ר"ש כא] ועל ר' יוחנן בן נורי נגרוס שכן מחילה מצלת ועל זה יתיישב ר' יוסי שאומר הלא הוא הנדון אין לומר כן שהרי בתוספתא דמסכת כלים [י] מוכחא כי כב] ליכא מילתא דאמרו לו כלל כי אם דברי ר' יוחנן בן נורי שכן חולקין אהלים ועלה א"ר יוסי הלא הוא הנדון והתם אין לשנות הגירסא כיון דאמרו לו לא איירי התם ש"מ דחולקין אהלים הוי פירושן כג] גבי כלי חרס מחילה המפסקת בתנור כמו פירכא דמחילה [מצלת] דאמרו לו שניהן סוברין שרבי אליעזר הודה כד] [במחילה] גבי תנור ועל זה אמר ר' יוסי הוא הנדון גם שם פליג ר"א. ברו"ך:

הכא נמי נימא קל וחומר קדשים מחללין קדשים כו'. יש תימה דעד השתא אסיקנא איפכא מתוך הסברא דאדרבה בשביל שהם קדשים ומינה לכך מחריב בה אבל חולין דלאו בר מינה לא מחריב. ונראה לפרש דעביד קל וחומר משום דמה קדשים שאין מחללין כגון בשוחט חטאת סתם וכסבור שהיא עולה דכשירה ואפ"ה מחללין קדשים בשוחט לשם עולה, חולין שמחללין כגון בכסבור שהן חולין דאמר בסוף בית שמאי (לקמן דף מו:) משום חולין פסולה לא כל שכן שמחללין קדשים בשוחטן לשם חולין: **לא** יחללו את קדשי בני ישראל. אע"ג דהאי קרא כתיב בטבל ובתרומה כדמוכח לקמן (דף יא:) בגמרא דשמעון אחי עזריה דילמא קדשי מיותר קרא דהוה מצי למיכתב ולא יחללו את אשר ירימו:

תורה אור

1. ולא יְחַלְּלוּ אֶת קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר יָרִימוּ לַיהוָה: ויקרא כב, טו
2. וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה: ויקרא ד, לג
3. וְאֶת כָּל חֶלְבּוֹ יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כְּחֵלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ד, כו

שינויי נוסחאות

א] בכתבי היד ובדפוס"י שכן חולקין אוהלין: ב] כ"ה שאין חולקין בכלי חרס (שם ובגליון): ג] ל"ל הכא (צ"ק): ד] כ"ה אלעא דאמר רבי אלעא. כ"ה בכתה"י ובילקוט, וכ"ה בכל דפוסים הראשונים בגמרא וברש"י. והל"ק הגיה כלפנינו מהא דלקמן מו ע"ב אבל בכל כתה"י גם שם הוא ר' אילעא (דק"ס): ה] תיבות את אשר ירימו לה' נמחק (שי"מ). וכן בכ"מ ובגמ' לקמן מו ע"ב ליתא, ולאמנם עי' רש"ס ועפ"י דבריו הגיר' שלפנינו היא בדקדוק, וכן איתא בכ"ל: ו] כ"ה מטמו (כ"י"א): ז] פ"ה רבא, והוא הנוסח הנכון כמוכח מלקמן דף ז' ע"א וע"ש בגמ"ה אמר רבא. והיינו דלא רמי מדרב לעיל בע"א שחטה לשם עולה פסולה לשם חולין כשרה מדרב דסבא (דק"ס). וכ"נ התוס' לעיל ע"א ד"ה ולמיעהו. ועי' מס"ש: ח] כ"ל וחד תוכו, ותיבת אידך נמחק. (כתה"י. וכ"ה ברש"י): ט] בני ישראל אלא מי מחללו, קדשים מחללין קדשים כו' וגזירת הכתוב היא. כנל"ל (עפ"י רש"י לקמן מו:): י] חולין לא כל שכן, כל"ל ותיבת כו' נמחק (שי"מ): יא] בס"מ וכה"י מוחקים התיבות שבסוגריים, וכן בכתה"י ליתא. אבל בל"ק גרים לה במעט תיקון וכל"ל וכיון דמפקא מקרא למידק תוכו ולא תוך תוכו משמע מסברא דלא ממעט אלא תוך כלי אחר כו': יב] ס"ל דוקא, ותיבת דלא נמחק (גליון): יג] הנך אוכלין שגיבלן בטיט, כל"ל (שי"מ) [ובכתה"י וכד' ויניצא הועתק זה שלא במקומו]: יד] פ"ה הנך מיניה דתוכו ניטהר (כ"י"פ, ד"ו. ובשי"מ ד"ה ורבנן): טו] עליו עליו ולא כל"ל (שי"מ): טז] בכתה"י רבא. ולהלן אות ז: יז] תיבת כו' נמחק (שי"מ): יח] תיבת וקתני נמחק (שי"מ): יט] ל"ל דפירוש (שי"מ): כ] במקצת ספרי תורת כהנים, כל"ל (שי"מ): כא] ל"ל רש"י (מעי"ל שמואל. ד"ו רפ"ס): כב] מוכחא כי נמחק (שי"מ): כג] הוי פירושו מחיצה המפסקת בתנור כנל"ל: כד] ל"ל מודה (שי"מ): כה] ונל"ל ליתי תוכו ונפיק מק"ו דבשביל אוכלין וכו' (גליון). ונראה לפי"ז דגם תיבת דהנך שבסמוך נמחק:

שיטה מקובצת

אם הצילה במת החמור. פירש"י מחילה המפסקת דכתיב כל אשר באהל דוקא, ונראה לפטורם קאי דמצלת באהל המת מטעם צמיד פתיל בשהיא פקוקה בקש במקום שנפחתה ובענין שהיה חוץ לאהל או בענין שגם פיה תוקף צמיד פתיל (תוס' חגן): **שכן חולקין אהלים.** משמע שכן חולק מחילה שעולה באהלים להציל אומר בכלי חרס דלא. וקשה דהא הוא הדין והיא התשובה דבמחילה נמי פליגי כדפירש"י. אלא נראה כפרש"י ז"ל שכן חולקין אהלים כלומר שכן דרך בני אדם לחלוק אהלים כו'. ואי"ם ופי' שדרך בני אדם חלוקת מילתא. ור"י מפרש דלאו"ג דכי אמר רחמנא כל אשר באהל יטמא ולא מה שבאהל אחריני והוי לפי דרך בני אדם. ואי"ם התינח מחילה דליכא למילף שרץ ממת כדאמרי שכן חולקים אהלים אבל כוורת פקוקה המצלת במת מטעם צמיד פתיל ולא מטעם מחילה, א"כ נילף שרץ ממת תק"ו ואמאי פליגי רבנן בכוורת. וי"ל דכיון דלענין מחילה נמה הק"ו דשרץ ממת מי ליכא למילף בכוורת דליכא למסרך מה למת שכן מחילה מצלת. כך יש לפרש לפי שיטת הקונטרס [illegible]

מסורת הש"ס

א) לקמן מו., ב) [לקמן ז. איתא רבא וכל"ל ועי' זבחים ט: ומנחות ג: ותוס' זבחים ז. ד"ה אמר רבא], ג) [שם], ד) לקמן ז: ח. פסחים סב., ה) לקמן ז., ו) חולין כה., ז) הגה"ה, ח) תו"כ פרש' ו ה"ח-י, ט) מהרש"ק, י) כ"ק פ"ו ה"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמחוייב כפרה כמותה: (ב) שם דלאו מינה לא:

גליון הש"ס

גמ' חבירו דומיא דידיה. עיין חולין דף לג ע"א תוס' ד"ה אבל:

מוסף רש"י

ולא יחללו את קדשי בני ישראל. אין דבר אחר מחלל את קדשים אלא מי מחללו קדשים מחללין קדשים, כדנפקא לן (לקמן ה.) דבמחשבה שלא לשמו מתחללים מושמע איתה לחטאת (לקמן ח:): **חטאת ששחטה לשם חטאת.** כגון חטאת חלב שנשחטה לשם חטאת דם: **כשרה.** ועלתה לו: **לשם עולה פסולה.** פסולה לגמרי כדתנן חוץ מן הפסח והחטאת (לקמן ז:): **ארבעה תוכו כתיבי.** תרי תוכו וכבל חד הוה מצי למיכתב תוך יכתב תוכו: **חד לגופיה.** תוך האמור לטמא לגופיה אתא שיטמא הכלי כל אוכלין ומשקין שבאוירו אע"פ שלא נגע: **וחד לגזירה שוה.** ללמוד על הכלי שיקבל טומאה מן האויר אע"פ שלא נגע בו השרץ כדאמרינן נאמר תוכו לטמא כו' (חולין כה.):

ליקוטים

אפילו כלי שטף מציל. פי' לא מיבעיא אם הפנימי של חרס שאין האוכלין שבתוכו כאילו עומדין באויר החיצון, שהרי אף הפנימי כיון שהוא של חרס יש לו תורת אויר, אלא אפילו הוא כלי שטף שאין לו תורת אויר מציל. וזה יותר מחוור מפירוש רש"י ז"ל. (חי' הר"ן חולין דף כה.)

שיטה מקובצת (המשך)

לאי אם קבל ר"א התשובה, כלומר דגם מדינא אצילה מחילה ופליג ר"א אף במחילה, ותר"ל דאע"ג מודה ר"א במחילה פריך שפיר לר"א דפליג בכוורת מאי איכא למימר, די"ש לגר לגבות חולין אבל קדשים בכוורת אבל פטור ואע"ג כיון דכוורת מחילה נ"כ משום דאינה כלי היא לפי שהיא פחותה אלמא לאו מינה מחריב בה ותני חולין נמי לי"ם. והא דקאמר לעיל עשו חולין וכו' במחילה אבל פטור ר"ל כאותו שאמרו בכוריתא אבל מחילה יחזו סיירם. והא דנקט מחילה משום דנכרא היא. ואי"ם היא גופא מנא לן דאמרינה נמי חולין וכו' למחילה מטעם דהכל מודים דלא מצלא. וי"ל דליכא לרבויי כלל למחילה דמחילה לא דמיא כלל דלא פריך מה תוך כלל אבל חולין דמו קצת לקדשים דאלו טמאה והאי טהורה. אבל כוורת פקוקה פריך מה קצת תוך דדמיא לכלי קצת ולכך איכא למימר לאולין אבל קדשים (תוס' חגן): **הכא** נמי ליתי יתבי לאפקיה מק"ו. עי' בהשמטות בסוף המסכת: **ורבנן** הנך לא צריכי קרא. פי' האי וי"ו יתירא דדריש לקמן למעוטי תוך תוכו ואתרבו הנך מיניה דתוכו ניהנו לא איצטריך [קרא לרבוייהו] דהני מתוך נפקי דהא בתוך ניהנו. ואי משום דאמרת הואיל ובנגיעה לא מטמא, לאו מילתא היא דלא למיתי נגיעה לאויר הילכך הא דאיצטריך תוך תוכו לגלויי דתוכו טמא אפי' בהפסקה היינו להפסקה דמחילה וכוורת, לאפוקי מק"ו דר"א. ואי"ם לרבנן למה לי האי טעמא מיפיק ליה דליטמו פרכי ליה (לקמן) לר' אליעזר כדקאמרי רבנן לעיל שכן חולקין אהלים. ויש לומר לאי דפרשית לעיל נימא דליכא תנא דקאמר לא קיבל ר"א התשובה ונשאר בק"ו. ולפירוש השני נאמר דלהכרי רבי אליעזר קאמרי רבנן כלומר לדבריך נמי דלדידך לך הק"ו ליתי תוכו כו':

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones